

ปีใหม่ ชีวิตใหม่

ชีวิตเป็นสิ่งที่ปรับปรุงได้

ธรรมบรรยายโดย พุทธทาสภิกขุ

บรรยายเนื่องในพิธีดักบาตรวันขึ้นปีใหม่ วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ.๒๕๒๖

ขออนุโมทนา ในวันซึ่งทราบกันดีอยู่แล้วว่าเป็นวันปีใหม่ ความสำคัญก็คือ **ขอให้มันมีอะไรใหม่ไปในทางดีสมกับปีใหม่** อย่าให้เหมือนปีเก่า หรือต่ำกว่าปีเก่าต่ำกว่าปีเก่า จึงจะเป็นปีใหม่ ต้องตั้งใจจริงกันสัก... ที่สุดแหละ ที่สุดเลย จึงจะมีอะไรเกิดใหม่ขึ้นมา ขอให้มองเห็นชัดเจนว่า **ชีวิตของคนเราเป็นสิ่งที่ปรับปรุงได้** ถึงแม้ว่าจะเป็นธรรมชาติก็เป็นธรรมชาติที่ปรับปรุงได้ ชีวิตนี้จะต้องปรับปรุงกันตลอดเวลาแหละ มันก็จะเป็นไปในทางที่ดีขึ้นๆ แล้วก็เต็มถึงที่สุดสักวันหนึ่ง ขอให้เชื่อแนในขั้นต้นเสียก่อนว่า **ชีวิตเป็นสิ่งที่ปรับปรุงได้**

หรือจะพูดให้ง่ายไปกว่านั้นอีกก็ว่า **เป็นสิ่งที่เติมธรรมะลงไปได้** ชีวิตของเราเหมือนกับตุ่มน้ำ สามารถจะเติมน้ำใหม่ๆ ลงไปได้ ถ้าน้ำเก่ามันสกปรกมันไม่ดี ก็เทออกเสียหรือไขออกเสีย แล้วก็เติมน้ำใหม่ๆ ที่ดีลงไป ก็เป็นตุ่มน้ำที่มีน้ำดีๆ ชีวิตนี้ก็เหมือนกันถ้ามันได้ทำผิดพลาดไปแล้วแต่หนหลัง ก็พยายามเอาออก แล้วก็เติมของใหม่ของดีของถูกลงไป ถ้าไม่เอาออกมันเติมไม่ลง มันจะล้น เราจึงต้องทำให้เต็มได้ ที่เรียกว่าเต็มนี้ก็คือเติมพระธรรม พระธรรมที่เคยมีน้อย เติมให้มาก บางทีมีธรรม คือธรรมะที่ผิดๆ อยู่มากก็ต้องไขออกไป

แต่คำว่าธรรมะหรือพระธรรมนั้นแปลความกันหลายอย่าง คำแปลที่ดีที่สุดก็คือ **สิ่งที่ทำให้เกิดความเป็นมนุษย์** ทุกชั้นทุกตอนแห่งวิวัฒนาการ **ธรรมะคือสิ่งที่ทำให้ความเป็นมนุษย์เพิ่มขึ้นๆ** ทุกชั้นทุกตอนแห่งวิวัฒนาการ เมื่อก่อนนี้เรามีความเป็นมนุษย์น้อย ไม่สมกับความหมายของคำว่ามนุษย์ ก็เติมธรรมะ –เครื่องทำให้เป็นมนุษย์ ลงไป ลงไป ให้ความเป็นมนุษย์มันเพิ่มขึ้น

ที่ว่าทุกชั้นตอนของวิวัฒนาการนี้หมายความว่า ตั้งแต่เด็ก จนเติบโต วัยรุ่น หนุ่มสาว พ่อบ้าน แม่เรือน คนแก่ คนเฒ่า คนชรา นี้เรียกชั้นตอนแห่งวิวัฒนาการ **ให้มันเต็ม ถูกต้อง ให้มันเต็มขึ้นๆ** ชั้นตอนของวิวัฒนาการ เป็นเด็กที่ประกอบไปด้วยธรรมะเต็มของเด็ก เป็นวัยรุ่นก็เป็นธรรมะเต็มที่ของวัยรุ่น เป็นหนุ่มสาวก็มีธรรมะเต็มที่ของหนุ่มสาว เป็นพ่อบ้านแม่เรือนก็เต็มที่ของพ่อบ้านแม่เรือน เป็นคนแก่คนเฒ่าก็มีธรรมะเต็มที่ของคนแก่คนเฒ่า ใต้นั้นแหละคือเติมพูดกันหยาบคายก็ว่า มันไม่เสียชาติเกิด ถ้ามันได้เกิดมาเติมให้เต็มแล้วมันก็ไม่เสียชาติเกิด ถ้ามันไม่ได้เติมให้เต็มมันก็เสียชาติเกิด หรือมันเต็มด้วยของสกปรกคือไม่ใช่มนุษย์ มันก็เสียชาติเกิด

ช่วยอบรมเด็กๆ ลูกหลาน ทารกของเราให้ดีๆ ให้มันมีความถูกต้อง มาเสียตั้งแต่เล็กๆ แล้วมันจะถูกต้องยิ่งขึ้น และสมบูรณ์ ถ้ามันผิดพลาดมาตั้งแต่เล็กๆ แล้วมันก็จะผิดพลาด หรือยากที่จะแก้ไขในภายหลัง ดังนั้นใครมีเด็ก มีลูกมีหลาน มีเด็กเล็กๆ ในชั้นทารกแล้วก็อบรมให้ดีๆ **ให้เข้าใจอย่างถูกต้องในความเป็นมนุษย์** บางอย่างเด็กยังไม่เข้าใจอธิบายยังไม่ได้ ก็รอไว้ก่อนก็ได้ แต่ว่าแนะนำให้ทำในสิ่งที่จะต้องทำ และให้ถูกต้องตามเรื่องจริง อย่าหลอกหรือสอนให้เด็ก

มันโง่ กลัวผี กลัวเสือ กลัวตุ๊กแก กลัวโซคร้าย กลัว... อะไรซึ่งมันไม่ใช่ความจริง เด็กมันก็โง่และก็แกล้งที่หลัง ให้เด็กมันรู้ว่าทำดีมันดี ทำชั่วมันชั่ว ทำดีมันจะไม่เดือดร้อน ทำชั่วมันจะเดือดร้อน และเราทำเอง เราเป็นที่พึ่งของตัวเอง

ไอ้สิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้นเขาพูดกันแต่ปากแหละ ไอ้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สุดก็คือ เราทำเองนั่นแหละศักดิ์สิทธิ์ที่สุด ลองทำเถอะ ทำชั่วมันก็ชั่ว ทำดีมันก็ดี นั่นแหละศักดิ์สิทธิ์ที่สุด ตามหลักพระพุทธศาสนา มันต้องช่วยตัวเอง ต้องทำเอง และเป็นที่พึ่งแก่ตัวเอง นั่นแหละคือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ คือการที่เราทำดีที่สุดนั่นแหละคือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไม่ใช่เป็นผีสิงเทวดาพระเจ้าบุคคลอะไรที่ไหน นั่นเป็นบุราณ – สมัยป่าเถื่อน เชื่อกันมาตั้งแต่สมัยป่าเถื่อนแรกคนป่ามันเชื่อกันมานานแล้ว และมันยังเหลืออยู่จนบัดนี้

สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่แท้จริงก็คือ ความดีที่เราทำ ทำให้มาก ทำให้เต็ม จะเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไม่ต้องอ้อนวอน พอทำและก็ช่วยแหละ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่แท้จริงไม่ต้องอ้อนวอนให้ช่วย สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ต้องอ้อนวอนให้ช่วย นั่นปลอม เก๊ กินสินบน สิ่งศักดิ์สิทธิ์ชนิดกินสินบนเราไม่เอา เราไม่ต้องอ้อนวอน ไม่ต้องบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้มาช่วย เราทำให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์มันช่วยทันที ทำดีดี ทำชั่วชั่วทันที เมื่อรักที่จะทำดี ให้เต็มที่ ให้สุดความสามารถไว้เสมอ พอทำแล้วมันก็จะช่วยแหละ ไม่ต้องอ้อนวอนว่า จงช่วย จงช่วย เพราะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่แท้จริงเป็นอย่างนั้นเองจะช่วยเหลือ

เราเป็นพุทธบริษัท ไม่ใช่ไสยศาสตร์ ไม่อ้อนวอนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ไหนมาให้ช่วยอีก แต่พยายามให้สิ่งที่เราทำดีและศักดิ์สิทธิ์นั้นแหละช่วยทันทีเลย ช่วยทันที ไม่ต้องอ้อนวอน ไม่ต้องขอร้อง นี่เรียกว่า พุทธบริษัทถือพุทธศาสตร์ พึ่งตัวเองทำดีด้วยตนเอง แล้วมันก็ช่วยในตัวเอง ไม่ต้องไปอ้อนวอนให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์อื่นๆ ที่เราไม่มองเห็นตัว แล้วต้องไปเชื่อ เชื่อตามที่เขาว่าๆ กันนั้น อันนั้นไม่ใช่พุทธศาสตร์ แต่ว่าเวลานี้มันมาปนกันอยู่แยกไม่ออก มันมาปนกันอยู่แยกไม่ออก ถ้าแยกไม่ออกก็กลายเป็นถือสองอย่างพร้อมกันไป ทั้งพุทธศาสตร์ทั้งไสยศาสตร์แหละ ก็ขอให้ช่วยสังเกตดูให้ดี ให้แยก แยกไสยศาสตร์ออกไปเสียเรื่อยๆ ให้เหลือแต่พุทธศาสตร์ ยิ่งขึ้นๆ เมื่อเป็นเด็กยังโง่ ถือสองศาสตร์ก็ได้ แต่พอเติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว ถือศาสตร์เดียวดีกว่า คือถือพุทธศาสตร์ ศาสตร์เดียวดีกว่า จะได้เป็นพุทธบริษัทของพระพุทธเจ้า เรื่องมันมาแบบนี้

ตอนนี้ปีใหม่ขอให้มันเป็นแบบนี้ยิ่งขึ้น ปีใหม่ให้มันเป็นชนิดนี้ ยิ่งขึ้นๆ ใหม่ขึ้นๆ ทุกๆ ปี เติมความถูกต้องลงไปในชีวิต ให้ใหม่ ให้ใหม่ยิ่งขึ้นทุกๆ ปี แล้วก็ไม่ต้องเสียทีที่จะทำบุญปีใหม่ ทำบุญเนื่องด้วยปีใหม่ เป็นที่ระลึกแก่ปีใหม่ ที่น่าเป็นห่วงที่สุดก็คือ ลูกเด็กๆ ของเรา มันไม่ค่อยจะรู้เดียงสา เพราะพ่อแม่มันไม่รู้เดียงสา เพราะพ่อแม่มันสอนผิดๆ เด็กๆ มันก็ไม่ได้รู้เดียงสา ถ้าจะให้เด็กๆ เขารู้ประสีประสาพ่อแม่ก็ต้องรู้ประสีประสาเสียก่อน สอนให้ถูกแล้วเด็กๆ มันก็จะรู้ประสีประสา จะมีธรรมะที่แท้จริงซึ่งไม่ใช่ไสยศาสตร์ ธรรมะแท้จริงไม่ใช่ไสยศาสตร์ ช่วยตัวเองได้ ขึ้นมาตามลำดับ เขาจะไม่เที่ยวโทษผีโทษนาง ไม่ต้องไปหวังปัจจัยภายนอก สิ่งศักดิ์สิทธิ์อะไร ตัวเองแหละศักดิ์สิทธิ์ที่สุด สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สุดคือการทำดีของตัวเอง

ขอให้มันกลับมาที่นี้มากขึ้นๆ มากขึ้น จนเหลือแต่ความจริงข้อนี้ล้วนๆ จนกว่าจะตายหรือเมื่อตาย อย่างน้อยเมื่อตายก็ขอให้กลับตัวเป็นพุทธศาสตร์ ให้แท้จริง ให้สมบูรณ์ได้ พระเจ้าพระสงฆ์ก็เหมือนกันแหละช่วยกันสอนให้ถูกต้อง บิถัมมารดาที่ช่วยสอนให้ถูกต้อง ไอ้ลูกเด็กๆ ทารกมันจะได้เข้าใจถูกต้อง มันจะได้ดำเนินมาถูกต้อง แล้วปีใหม่ของเราก็จะดีขึ้นๆ จริง เป็นปีใหม่จริง

นี่จะได้ไม่เสียทีที่มาทำบุญปีใหม่ มาทำบุญปีใหม่ มาจากที่ไกลก็มี ขอให้ได้รับประโยชน์ ได้รับผลคุ้มค่าที่อุทิศสัพพัญญูมาจากที่ไกล ถ้าไม่เช่นนั้นจะกลายเป็นคนโง่ ใช้เวลาใช้เงินทองไม่คุ้มค่า ไม่เต็มตามประโยชน์ที่ควรจะได้ ยมบาลเอาตาย

ถ้าพูดหยาบคายก็ ยมบาลเขกหัวตายเลย ใครใช้เวลาไม่คุ้มค่า ใช้เงินไม่คุ้มค่า ใช้เรี่ยวแรงไม่คุ้มค่า แล้วมันก็ไม่ไหวแหละ ให้ทุกคนไม่ประมาท ไม่ประมาทอย่างเดียว อย่าประมาทเป็นเรื่องที่ดีเลย พยายามทำให้ดีที่สุดนะ

วันนี้รับศีล ก็ขอให้**เป็นศีลที่ใหม่ที่ดีกว่าปีที่แล้ว** ปีที่แล้วอาจจะรับศีลโง่ๆ ไปก็ได้ ปีนี้**รับศีลที่ฉลาด** *ปาณาติปาตา เวระมะณี* –อย่าประทุษร้ายชีวิตร่างกายของผู้ใดโดยวิธีใดๆ ก็ตาม อย่าประทุษร้ายชีวิตและร่างกายซึ่งไม่ตายแล้วจะใช้ร่างกายไม่ได้ อย่าประทุษร้ายชีวิตร่างกายของผู้ใด โดยวิธีใดๆ นี่ศีลข้อ ๑

ข้อ ๒ อย่าประทุษร้ายทรัพย์สินสมบัติใดๆ ชนิดไหนก็ตาม ของผู้ใดก็ตาม ด้วยวิธีใดๆ ก็ตาม

ข้อ ๓ อย่าประทุษร้ายของรัก ของพอใจของผู้อื่นด้วยวิธีใดๆ ก็ตาม ศีลข้อนี้เคยสอนกันผิดๆ จนเด็กๆ ไม่ต้องถือคนสอนมันโง่ พระพุทธเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว ว่า *กามเมสุขมิจฉาจารา* –ประพฤติดิฉิดในของรักใคร่ทั้งหลาย ถ้าเด็กเล็กๆ มันมีของรักของใครของมันก็อย่าไปประทุษร้ายให้มันเสียใจ ไอ้เด็กคนนี้นั้นรักตุ๊กตาเหลือประมาณ เด็กคนอื่นอย่ามาแตะต้อง อย่ามาทำให้มันเสียใจ ทำแบบนั้นแล้วประทุษร้ายของรักของผู้อื่น ศีลนี้ต้องถือตั้งแต่เด็กๆ จนเป็นหนุ่มเป็นสาวก็ถือสูงขึ้นไปของรักต้องขยายความหมายยิ่งๆ ขึ้นไป ของรักที่สุด อย่าไปประทุษร้ายของรักของผู้อื่น ด้วยวิธีใดๆ ก็ตามให้เจ้าของเขาเสียใจร้อนใจ

ข้อ ๔ อย่าประทุษร้ายความเป็นธรรมหรือความยุติธรรมของผู้อื่นด้วยวาจา

ข้อที่ ๕ อย่าประทุษร้ายสติสมปฤติของตัวเอง เรามีสติสัมปชัญญะสมปฤติของตัวเอง เราอย่าทำในสิ่งใดๆ ที่ประทุษร้ายสติสมปฤติของเราเอง ไม่ใช่เฉพาะกินเหล้า ตามใจเถอะทำอะไร ให้มันมัวมันเสียสมปฤติ เช่นไปดูหนังดูละครมากเกิน มันก็เสียสติสมปฤติ **ทุกอย่างที่ทำให้จิตใจเขาไป ไม่เป็นสติสมปฤติอย่าไปทำ** ศีลข้อ ๕ นี้ไม่ประทุษร้ายสติสมปฤติของตนเองด้วยวิธีใดๆ อย่างนั่งเล่นไฟได้จนสว่างแบบนี้ มันก็เรียกว่าประทุษร้ายสติสมปฤติ มากไปเสียแล้ว

ศีล ๕ ปีนี้ขอให้ใหม่กว่าปีที่แล้ว **ศีล ๕ ปีนี้ขอให้มีความหมายดีมาก** **ถูกต้อง ใหม่ยิ่งขึ้นกว่าปีกลาย** ในการทำบุญปีใหม่ของเราก็จะมีความหมาย เด็กๆ ของเราต้องได้รับการอบรมที่ถูกต้อง เดินถูกทางยิ่งขึ้นกว่าปีกลาย อย่าเห็นว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย เห็นว่าไม่สำคัญนั่นแหละจะได้เกิดเรื่องเสียหายหมด บิดามารดาแหละเป็นผู้ทำลายลูกหลานเสียเอง ไอ้ลูกหลานกลายเป็นเวรภัยไฟริศตรูแก่บิดามารดาเสียเอง นี่เป็นเรื่องที่น่าเศร้า น่าเศร้า ถ้าละเลยไม่เอาใจใส่เด็กๆ

เด็กๆ มันจะตีจะเลวก็เพราะครูนะ ครูคนแรกคือบิดามารดา ครูที่สอง –ครูที่โรงเรียนวัดวาอารามไกลออกไปไกลออกไปนี่เป็นครูทั้งนั้นแหละ เด็กมันจะดีหรือจะเลวก็เพราะครู ฉะนั้นขอให้ครูทั้งหลายทำหน้าที่อย่าได้บกพร่อง เป็นครูที่ดีกว่าปีกลายแหละ เป็นพ่อแม่ก็เหมือนกัน เป็นพ่อแม่ที่ดีกว่าปีกลายแหละ เป็นพ่อแม่ที่ฉลาดยิ่งขึ้น และก็นำลูกหลานของเราให้ฉลาดยิ่งขึ้นนั่นแหละ ก็เรียกว่าดีกว่าปีกลายหมด

ปีใหม่นี้อย่าปวดหัวให้มากกว่าปีกลาย ปีใหม่นี้อย่าปวดหัว อย่างนอนไม่หลับให้มากกว่าปีกลาย มันจะละลายหมา ละลายแมว เพราะหมาหรือแมวมันไม่ได้ปวดหัว ไม่ได้นอนไม่หลับ มากขึ้นทุกปี คนนะระวังให้ดี มันนอนไม่หลับ มันปวดหัวยิ่งกว่าปีกลาย ระวัง ปีนี้จะต้องรู้ธรรมะมากขึ้น ป้องกันไม่ให้มันเป็นโรคประสาท ไม่ให้นอนหลับยาก ให้เยือกเย็น ให้สบายไปหมด ให้ชีวิตใหม่ ใหม่ๆ ใหม่ กัน หรือว่าเย็น เย็น สงบ ปกติมากขึ้น จึงจะได้เป็นมนุษย์ที่ไม่เสียทีที่ได้รับพระพุทธศาสนา เป็นมนุษย์ที่เต็มๆ เต็มขึ้นมาของความเป็นมนุษย์ ทุกๆ ปี และก็ไม่ใช่เสียทีที่ได้มาประชุมใหญ่กันวันนี้ ข้าวของเงินทองเวลาก็เสียไปมาก ขอให้ได้ผลคุ้มค่าแหละ

ที่ได้ผลคุ้มค่ามันหมายความว่ามันไม่ใช่จะได้เราคนเดียวนะ ได้แก่ทั้งโลก เช่นมาทำงานบำรุงรักษาสุขอนามัยให้มียอยู่ในโลก ศึกษาค้นคว้าในโลกก็ศึกษาเล่าเรียนปฏิบัติสั่งสอนธรรมะในโลก โลกก็มีความสุข มีความเจริญ เราทำกันที่นี้เท่านี้ แต่ขอให้ประโยชน์ไปทั่วโลก ไปทั่วโลก นั่นแหละมันน่าพอใจ ให้มีความเป็นมนุษย์ที่มีคุณค่าสูงสุด เป็นประโยชน์ทั้งตนเองและเป็นประโยชน์ทั้งผู้อื่น ขอให้สำเร็จประโยชน์ตามที่ว่านี่ เป็นพุทธบริษัท สาวกของพระพุทธเจ้า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ผู้รู้ของจริงที่ควรรู้ ผู้ตื่นจากหลับคือกิเลส ผู้เบิกบานด้วยความสุขที่แท้จริง เบิกบานนะเบิกบานด้วยความสุขที่แท้จริง ไม่ใช่ความสุขหลอกลวงแล้วก็ว่าเอาเองว่าเป็นสุข

เรื่องมีเท่านี้สำหรับปีใหม่ ให้ดีกว่าปีเก่า เราเป็นมนุษย์ต้องทำได้ ไส้สัตว์เดรัจฉานถึงมันจะไม่ได้ทำให้มาก ดีกว่าปีเก่า อย่างน้อยมันก็ไม่เลวกว่าปีเก่าแหละ แต่ดูมันก็ฉลาดยิ่งขึ้นทุกๆ ปี สุนัข แมว สัตว์อะไรทุกตัวแหละ มันฉลาดขึ้นนิดหนึ่งๆ ทุกปี เท่าที่สังเกตเห็น เพราะมันได้ผ่านเหตุการณ์ในชีวิตนี้ ตลอดปีๆ หมาตัวนี้ยืนยันได้ว่าฉลาดขึ้นทุกปี ที่นี้คนเราก็คงขอให้... อย่าให้น้อยหน้ากว่านั้นเลย

ขอให้ปีใหม่เป็นปีใหม่ ขอให้เราทุกคนรับผิดชอบ รับผิดชอบต่อพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าทรงหวังว่าเราจะมีความสุขยิ่งขึ้น เราอย่าทำให้พระพุทธองค์ผิดหวัง อย่าทำเพื่อเราเอง หรืออย่าทำเพื่อวัดนี้หรือวัดไหนโดยเฉพาะเลย ทำเพื่อพระพุทธเจ้า แล้วจะเพื่อคนทั้งโลกเลย นี่ใหม่ ใหม่กว่าปีเก่า ขอให้มียะไรใหม่ๆ กว่าปีเก่า พุดมากันแล้ว มันจะผิดเวลาไปหมด ต้องขอยุติ

แต่ขออนุโมทนาให้การกระทำของท่านทั้งหลาย ที่ได้มากระทำ ได้เสียสละ และได้มาจากที่ไกลด้วยความยาก ความลำบาก ขอให้ท่านได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้ชัดเจน แจ่มแจ้ง ยิ่งขึ้นๆ คุ่มคามา คุ่มคามา จนตัวเองก็รู้สึกว่าได้ผลคุ้มค่า แบบนี้ใช้ได้ ถ้าไม่ได้รับผลคุ้มค่า ตัวเองเสียใจ นั่นแหละคือยอมบาลเชกหัวแล้ว เราเองก็ไม่พอใจในการกระทำของเราเองได้ ก็เป็นทุกข์อยู่ นี่ยอมบาลเล่นงานเอาแล้ว ขอยุติให้ใครผิดหวัง อย่าให้มีอาการที่เรียกว่า ยอมบาลเล่นงานเราแล้ว ทุกคนแหละ ทุกคนแหละ รอดตัว

ถ้าใครทำผิดพลาดไปสักคนสักสองคน มันก็เสียหายกันหมดแหละ เพราะเป็นสาวกของพระพุทธเจ้ากันทั้งนั้น รวมกันเป็นสาวกของพระพุทธเจ้ากันทั้งนั้น ถ้าทำผิดไปสัก ๒-๓ คน มันก็เสียชื่อสาวกของพระพุทธเจ้า พุดอย่างโลกๆ มันก็เสียชื่อพุทธศาสนา ทุกคนเป็นพุทธบริษัท อย่าทำอะไรให้เสียชื่อแก่พุทธศาสนา ให้เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานตามอย่างพระพุทธเจ้า อย่าให้เป็นคนโง่ อย่าให้เป็นคนหลับ อย่าให้เป็นคนเหี้ยมแข็งขบเซาะมีความทุกข์เลย

ขอแสดงความหวัง ขอตั้งใจ แต่ไม่ได้ให้พรนะ ไ้อพรที่ให้นั้นไม่จริง ไ้อพรที่ตัวเองแหละจริง พรนั้นก็แปลว่าดี ทำเอาเองนั่นเป็นพรจริง พรที่ให้เป็นแค่ลมปาก ไม่จริง พรที่แท้จริงคือทำเอาเอง ทำดี ทำดีนั่นแหละคือพร แล้วไม่ต้องกลัวไม่ต้องกลัวจะไม่ดี แล้วมันโง่อีกแหละ ทำดีแล้วยังกลัวอยู่นี้มันก็โง่แหละ ทำดีแล้วไม่ต้องกลัว ให้มันแน่ใจนี้ ให้มันกล้าหาญนี้ ขอให้ทุกคนไม่ต้องกลัว อย่างกลัว เรารู้ความจริงแล้วมันไม่มีอะไรที่ต้องกลัว ความตายก็เป็นของเด็กเล่น จะไปกลัวมันทำไมละ มันก็ต้องตายเป็นธรรมดาเช่นนั่นเองแหละ ไม่ต้องกลัวความแก่ความเจ็บความไข้เนี่ย เราถือธรรมะแล้วไม่ต้องกลัว พระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งแล้วเราไม่ต้องกลัว ความแก่ความเจ็บความตายนี้ หลุดพ้นไปได้เพราะถือพระพุทธเจ้าเป็นหลักคือไม่มีตัวกู ไม่มีของกู แล้วใครมันจะตาย ใครมันจะเกิดละ มีแต่จิตที่บริสุทธิ์เหลืออยู่ จิตที่บริสุทธิ์เหลืออยู่ แล้วเสวยความสุขเรื่อยๆ ไปจนกว่ามันจะหมดเหตุหมดปัจจัย มันจะดับไม่มีอะไรเหลือ

ในที่สุดก็ขอให้พรตามธรรมเนียม โดยแท้จริงไม่ต้องให้พรอกพร มันทำเอาเอง แต่ธรรมเนียมยังมีอยู่

(ให้พรเป็นภาษาบาลี)